

การประเมินผลได้ในรูปคุณภาพชีวิตหรือในรูปอรรถประโยชน์
(Quality of Life Approach)

เสนอ

รศ.ดร.เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย

โดย

นายอนุชา หนู่นุ่น รหัส 4457039

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการวิจัยและพัฒนาระบบสาธารณสุข

รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์สุขภาพ (643-504)

ประจำภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

หลักสูตรการวิจัยและพัฒนาระบบสาธารณสุข

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำนำ

สุขภาพ เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวพันและเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ หลายด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ด้านเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร นอกจากนี้ยัง เป็นได้ทั้งปัจจัยที่มีส่วนกำหนดความเจริญและศักยภาพในการพัฒนา และอาจเป็นผลพวงของการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาเกี่ยวกับด้านสุขภาพ โดยเฉพาะในปัญหาด้านสาธารณสุขและการ แพทย์ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาในลักษณะที่เป็นสหสาขา (multidisciplinary study) เพราะ ปัญหาสุขภาพ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมิติต่าง ๆ ที่กำหนดสุขภาพของประชาชน ดังนั้น การ วางแผนและกำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงสุขภาพ ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ข้อมูล และ การศึกษามิติต่าง ๆ ประกอบกัน

รายงาน “การประเมินผลได้ในรูปคุณภาพชีวิตหรือในรูปอรรถประโยชน์ (Quality of Life Approach)” จึงเป็นการรวบรวมความรู้ แนวความคิด เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต (quality of life) และการประเมินผลทางด้านเศรษฐศาสตร์ (economic evaluation) เพื่อการจัดลำดับความสำคัญของ โครงการบริการสุขภาพต่าง ๆ ในการที่จะใช้เป็นส่วนประกอบของการตัดสินใจกระจายทรัพยากร ไปจัดการแก้ปัญหาหรือสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ประชาชน ทั้งนี้หลักในการวิเคราะห์ที่สำคัญคือ การวิเคราะห์แบบต้นทุน-อรรถประโยชน์ (cost – utility analysis) ที่จะได้รับ โดยใช้การเทียบ ต้นทุนที่เกิดขึ้น ต่อจำนวนปีที่ปรับคุณภาพชีวิตแล้ว (Quality Adjust Life Years: QALYs) เป็น เครื่องมือในการประเมินดังกล่าว (cost per QALY)

QALY คือ เป็นหน่วยของการวัดอรรถประโยชน์ที่นิยมมากที่สุดในปัจจุบัน ซึ่งจะ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ปริมาณของชีวิต (quantity of life) และ คุณภาพของชีวิต (quality of life) ซึ่งในทางปฏิบัติได้มาจากทั้งสองส่วนคูณกัน และข้าพเจ้าได้นำเสนอในส่วนของรายละเอียด ต่าง ๆ ไว้แล้วในรายงานฉบับนี้ หากพบว่ามีข้อบกพร่องควรแก้ไข หรือมีข้อเสนอแนะประการใด แล้ว ข้าพเจ้าขอน้อมรับด้วยความยินดี

อนุชา หนูนุ่น

28 มกราคม 2545

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
การประเมินผลทางเศรษฐกิจ	2
การประเมินผลด้านเศรษฐศาสตร์สุขภาพ	3
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการทางเศรษฐศาสตร์สุขภาพ	5
บทที่ 2 คุณภาพชีวิตและคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	7
ความนำ	7
ความหมาย องค์ประกอบ และความสำคัญของคุณภาพชีวิต	9
ความหมาย และความสำคัญของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	24
บทที่ 3 ดัชนีและวิธีการวัดคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	28
ดัชนีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาและใช้ในปัจจุบัน	28
การเปรียบเทียบข้อเด่นและข้อด้อย ของดัชนีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	
แบบเฉพาะโรค และดัชนีแบบทั่ว ๆ ไป	28
หลักการวัดคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	32
บทที่ 4 การวิเคราะห์แบบต้นทุน – อรรถประโยชน์ (cost – utility analysis)	35
ความนำ	35
วิธีการของ มอนโรว์ เลิร์นเนอร์ (Monroe Lerner)	35
วิธีการของ เอ. เจ. คัลเลอร์ (A.J. Culyer)	38

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 วิธีประเมินคุณภาพชีวิตโดย QALYs	40
ความนำ	40
หลักการประเมินทางเศรษฐกิจแบบต้นทุน – อรรถประโยชน์	43
ผลการประเมินทางเศรษฐกิจแบบต้นทุน – อรรถประโยชน์	46
ตัวอย่างแบบสอบถามในการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	48
ด้วยวิธี The EuroQol instrument	
ขั้นตอนการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	56
ด้วยวิธี The EuroQol instrument	
ตัวอย่างการวัดค่าของสภาพของสุขภาพในประเทศไทย	58
ตัวอย่างข้อมูลสำหรับตัวแปรตัวแปรต่าง ๆ ในการคำนวณ	59
ต้นทุน – อรรถประโยชน์	
ต้นทุนของโครงการสุขภาพตัวอย่าง	61
การนำผลการประเมินทางเศรษฐกิจแบบต้นทุน – อรรถประโยชน์	64
มานะนัน โยบายสาธารณสุขของไทย	
การวิเคราะห์ความไวของโครงการตัวอย่าง	66
บรรณานุกรม	67